

Vägledning till handlingsplan mot mobbning, diskriminering och kränkande behandling.

Bakgrund

En trygg idrott är en idrott fri från mobbning, trakasserier, hot, våld och övergrepp. En idrott där alla känner sig välkomna och delaktiga och får delta och utvecklas efter sina egna förutsättningar.

Svenska Bouleförbundet (SBF) följer Riksidrottsförbundet (RF) direktiv om att all barn- och ungdomsverksamhet skall utgå från barnkonventionen och ha ett barnrättsperspektiv. Det förutsätter bland annat att barn och ungdomar ska kunna vara aktiva inom idrotten utan att riskera att i någon form utsättas för kränkande behandling.

Handlingsplanen ska vara ett verktyg och hjälpmedel för att all barn- och ungdomsaktivitet bedrivs med barnens bästa i fokus. Som kompletterande material finns "När något händer - incidenthantering och dokumentation" framtaget av Svenska Bouleförbundet.

Kontakt

Har du frågor kring handlingsplanen eller arbetet kring den är du välkommen att kontakta Svenska Bouleförbundets Ungdomskommitté.

ungdomskommitten@svenskboule.se

Kort om våld och övergrepp

Vad är våld och övergrepp?

- Att utsättas för eller bevittnar fysiskt eller sexuellt våld
- Att utsättas för psykiskt våld: hot, kränkningar
- Bli känslomässigt eller praktiskt försummad
- Att utsätts för hedersrelaterat våld eller förtryck

Hur vanligt är våld och övergrepp mot barn?

- 44% av elever i årskurs 9 uppger att de varit utsatta för våld (från vuxna) under uppväxten.
- 1 av 5 barn har blivit utsatta för sexuella övergrepp under uppväxten.

Hur bör vi hantera misstanke och oro för ett barn?

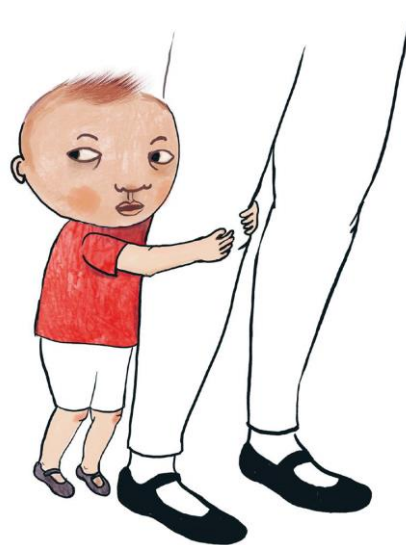
- Rädda Barnen rekommenderar att alla idrottsföreningar ska anmäla sin oro för ett barn till socialtjänsten
- SBF rekommenderar alla arrangörer att följa Rädda Barnens rekommendation.
- Behöver ni rådgivning eller stöd inför en eventuell anmälan, se kontaktuppgifter på nästa sida.

Hit kan du vända dig om du är orolig:

Polisen: Om ett barn behöver omedelbar hjälp, ring 112. Polisanmälan kan göras via Polisens växel, 114 14.

Socialtjänsten: Information om socialtjänsten hittar du på din kommuns hemsida eller via kommunens växel.

Psykisk och fysisk vård: Barnavårdscentral eller elevhälsan på barnets skola, Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) där du bor.

Att skapa en trygg idrott för barn och ungdomar

- Utforma och arbeta utifrån en tydlig värdegrund
- Skapa tydliga rutiner för agerande om något händer
- Begär utdrag ur belastningsregistret av alla barn- och ungdomsledare, s.k. utdrag för arbete med barn i annan verksamhet än skola och barnomsorg
- Se över hur ni kan undvika ensamarbete med barn och ungdomar, var alltid minst två personer
- Prata med barn och ungdomar, samt internt i ledargruppen, om respekt och samtycke, kroppen och integritet, rättigheter och hur vi är mot varandra.
- Rapportera händelser och gör orosanmälan till socialtjänst vid misstanke om att ett barn far illa

Handlingsplan

Handlingsplanen är en vägledning och hjälp för arrangörer av arrangemang såsom tävlingar och läger. Syfte är att skapa en trygg miljö samt kunna förebygga mobbning, diskriminering och kränkande behandling.

Hit kan du vända dig för stöd:

Rädda Barnen	08-698 90 00
BRIS (för idrottsledare)	077- 44 000 42
Idrottsombudsmannen	08-627 40 10

Barn- & ungdomsans. RF-SISU	rfsisu.se
Svenska Bouleförbundet	svenskboule.se

Trygghetsmål

För att tydliggöra och underlätta arbetet sätts konkreta mål upp som möter den egna verksamheten och förutsättningarna på ett bra sätt. Målen ska vara mätbara och målgruppsanpassade. Under varje rubrik finns ett exempel.

Trygghetsmål:

Deltagare

.....
.....
.....

Trygghetsmål:

Ledare

.....
.....
.....

Trygghetsmål:

Arrangemanget som helhet

.....
.....
.....

Trygghetsmål:

Organisation

.....
.....
.....

Vägledande dokument för vidare fördjupning

- ▶ Barnkonventionen ▶
- ▶ Trygg Idrott ▶
- ▶ Idrotten vill

8 YZ]b]h]cbYf`cW`Z' fUb_f]b[`Uj`j`Ub`][UVY[fYdd

Nedan följer förklaringar av tre vanliga begrepp som ofta används i samtal kring utsatthet. Identifiera tre konkreta situationer i er verksamhet där det finns ökad risk för att någon av dessa situation ska uppstå. Hur kan ni bemöta den utsatte och hantera situationen?

Mobb]b[När en person upprepade gånger under viss tid blir utsatt för negativa handlingar från en eller flera personer.

? f} b_UbXY V\UbX`]b[När en person upplever sig kränkt eller utsatt vid enstaka tillfällen.

8]g_f]a]bYf]b[När någon behandlas sämre än andra utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna. Dessa är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Förebyggande arbete

Många situationer går att förebygga, eller när de ändå uppstår, hantera på ett adekvat sätt. Detta förutsätter dock att det finns en medvetenhet och beredskap sedan innan. Det ger förutsättningar för att snabbt kunna agera och att alla parter ska kunna känna sig tryggare. Följande avsnitt innefattar grundläggande rekommendationer och beprövade metoder för att skapa dessa förutsättningar.

Arrangören ska utse någon som är **ytterst ansvarig** för Trygg idrott.

Ansvarig ledare bör gå **utbildning** i värdegrund/trygg idrott. För mer information om utbildning kontakta RF-SISU eller SBFs Ungdomskommitté.

Alla ledare och funktionärer inom barn- och ungdomsverksamhet ska enligt lag kunna visa upp ett begränsat **utdrag ur belastningsregistret**. Ansvarig ledare för arrangemanget ser till att detta görs.

Samtliga ledare ska använda sig av **SBF:s Handbok för trygg idrott**.

Samtliga ledare bör få utförlig information och genomgång av värdegrund och syftet med trygg idrott

Förebyggande arbete: metoder

Nedan listas ett antal exempel på förebyggande insatser

Barn/ungdomar och andra lägerdeltagare

- Samla samtliga deltagare till samtal kring värdegrund och förhållningsregler vid starten av evenemanget.
- Informera om Trygg Idrott genom exempelvis affischering.
- Ge samtliga deltagare kontaktuppgifter till ansvariga ledare och funktioner. Om möjligt, specificera sjukvårds-, trygghets- och huvudansvarig ledare.
- Påminn om trygghetsregler och möjligheter att kontakta ledare genom exempelvis affischering på insidan av alla toalettdörrar.
- Möjliggör anonym rapportering av otrygga upplevelser. Detta kan exempelvis göras genom formulär som nås av QR-kod eller andra lösningar för anonyma textmeddelanden.

Observera att denna insats kräver en utarbetad strategi för ledarna kring hur eventuella anonyma uppgifter hanteras.

Förebyggande arbete: metoder

fortsättning

Ledare

Inför ett arrangemang

- Informera om och diskutera värdegrund och Trygg Idrott tillsammans med alla ledare. Önskvärt är att göra detta vid ledarmöte en till två veckor före evenemanget. Denna samling kan genomföras digitalt.
- Skapa rutiner kring samtal i ledargruppen under arrangemanget.

Ledarsamling innan deltagarna kommer

Denna samling har två delar. Ordningen är valfri. Är ledarna nya för varandra behöver presentationen få extra utrymme för att alla ska få känna sig sedda och välkomna. **Gå igenom evenemanget** som helhet, inklusive olika ledarroller, eventuellt körschema och genomgång av vad som kommer hända det första när deltagarna kommer. **Låt varje ledare presentera sig** med namn och vad hen har för förväntningar inför evenemanget. Lämna alltid öppet för att "passa"/stå över.

Ledarsamling under dagen

Välj en fast tidpunkt varje dag där ledarteamet möts 10-15 minuter. Varva vem/vilka ledare som stannar kvar bland deltagarna. Här hålls en kort avstämning. Vad fungerar bra, finns det något som krånglar, vad händer närmast etc.

Ledarsamling vid dagens slut

Gör en kort utvärdering av dagen där samtliga ges möjlighet att uttrycka sig. Det är fördelaktigt att använda någon form av utvärderingsmetod i denna samling. Det kan till exempel vara...

- Beskriv dagen med tre ord
 - Handens fem fingrar; något bra (tummen), något jag sett/uppmärksammat (pekfingret), något som inte kändes bra (långfingret), något jag lärt mig (ringfingret) och något jag tar med mig (lillfingret)
 - Tre snabba; något bra, något mindre bra och något jag tar med mig
- Försök följa gruppens behov. Kanske behöver ni samtala kring en specifik händelse eller så faller sig samtalet naturligt utan metoder. Det viktigaste är att samtliga ges möjlighet att uttrycka sig, och blir tillfrågad om att dela sin upplevelse.

För att kunna skapa en trygg och säker miljö för sina deltagare behöver också ledarteamet ha en trygg miljö inom sig. Det är lätt att skynda förbi ledarnas behov av tydlighet, trygghet och kommunikation, men alla inblandade vinner på att prioritera och också ta ledarnas behov på allvar. Alla ledare ska ges utrymme att uttrycka sig vid planering, utvärdering och andra samlingar, och alla ska veta vem hen ska vända sig till om något inte fungerar eller inte känns bra.

Så här agerar vi om någon betar sig illa

Även om alla situationer är unika kan det vara bra att ha en grundplan för agerande att förhålla sig till när en situation uppstår. Samla kontaktuppgifter till personer och instanser att kontakta när någon betar sig illa. I checklistan nedan finns ett antal förslag att utgå från, både förebyggande och i skarpt läge. Den nedre fungerar också som frågor att ställa sig vid dokumentation.

Checklista förebyggande arbete:

☐ Värdegrundsarbete	☐ Ledare/tränare
☐ Strategiskt jämställdhetsarbete	☐ Registerutdrag
☐ Handlingsplan	☐ Referenstagning
☐ Nätverk	☐ Utbilda
☐ Riskzoner	☐ Uppföljning

Handlingsplan – om något oönskat har hänt:

☐ Vad har hänt?	☐ Vilket stöd behövs i styrelsen?
☐ Vilka är inblandade?	☐ Vilket stöd behövs hos andra inblandade?
☐ Är det ett lagbrott?	☐ Vilket stöd behöver förövaren?
☐ Är det ett stadgebrott?	☐ Vilka behöver information?
☐ Vilket stöd behövs hos den som har blivit utsatt?	☐ Vad för form av information behöver de?
☐ Vilket stöd behövs hos tränare?	

Vad som ska bedömas som en incident är inte självklart, och kommer alltid behöva bedömas av inblandade parter. Till hjälp följer här några riktlinjer.

Olyckor och tillbud

Kring situationer såsom brand, fysisk skada och brytande av uppgjorda förhållningsregler finns ofta en förberedd krishanteringsplan, men även i dessa situationer ger dokumentation goda förutsättningar för uppföljning och utvärdering.

Mellanmänskliga situationer

En situation som involverar människor är alltid både subjektiv och objektiv. Båda perspektiven bör tas i beaktande och respekteras. Uppkomna situationer kan exempelvis handla om kränkningar eller mobbing, om systematiska hierarkier såsom användande av härskartekniker mot/inom en grupp eller individ, sexuella övergrepp och fysiskt våld. Observera att utsatthet i relationer kan ta sig en mängd andra olika uttryck.

Så här agerar vi om någon betar sig illa

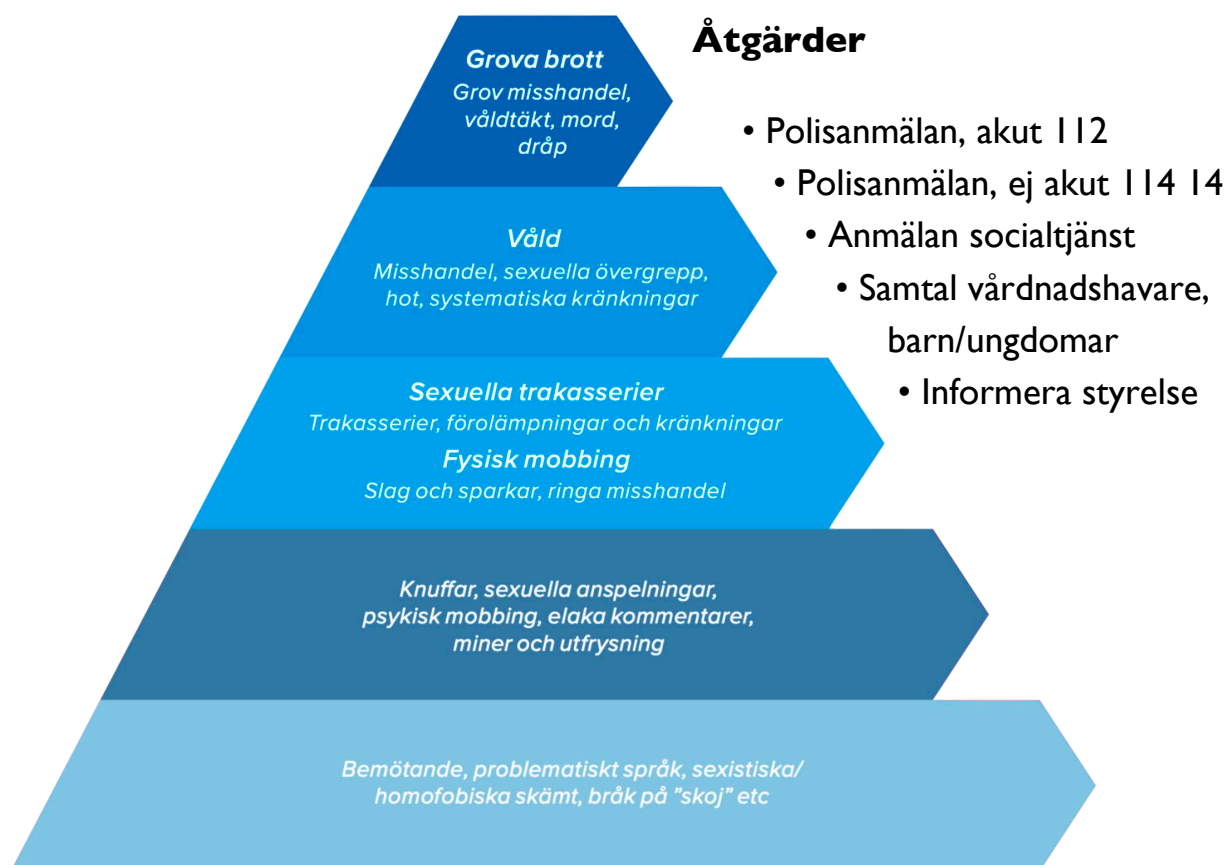
Det är lätt att känna sig osäker inför vad som är en utsatt situation eller hur allvarlig den är. Genom att exemplifiera situationer ur den egna verksamheten kan det bli lättare att urskilja och särskilja situationer som uppkommer i framtiden.

Våldspyramiden är en modell som används för att identifiera olika nivåer av våldsutövande och för att förstå hur de påverkar varandra. Identifiera ett scenario som skulle kunna utspela sig i er verksamhet. Utgå från pyramiden nedan. Samtala gärna i ledarteamet om tidigare erfarenheter av att kontakta polis, socialtjänst eller andra myndigheter för ett barn eller ungdoms räkning.

Förebyggande åtgärder

Använd och arbeta aktivt med material såsom:

- Riktlinjer för Barn- och ungdomsidrotten
- Idrotten vill
- Skapa trygga idrottsmiljöer
- Barnens spelregler
- Incidenthantering och dokumentation "När något händer"

Övriga anteckningar

Inför varje arrangemang bör en riskanalys ha utförts och mål sätts upp i handlingsplanen

Efter varje arrangemang bör en utvärdering göras där mål följs upp

Tydliga regler för hur vi ska vara mot varandra kommuniceras innan och under arrangemanget

Se nedan exempel från ungdomskommittén (Anpassa till ert arrangemang)

För att saker inte ska strula...

SÅ TAR VI HAND OM VARANDRA

- Vi har nolltolerans för tobak, alkohol och andra droger
- Vi har nolltolerans för kränkningar och övergrepp
- Vi värderar vårt språk
- Vi hjälper, stöttar och peppar varandra

På ungdomskommitténs events ska du få känna dig trygg och må bra. Om något händer, om det är något som ligger och skaver eller om det finns något du bara vill berätta vill vi lyssna.

Det finns både manliga och kvinnliga ledare på lägret som alla har ansvar för att du ska må bra, men ibland kan det vara skönt att få berätta i lugn och ro, utan att se den som lyssnar. På kontaktlistan hittar du en QR-kod, som också finns uppsatta på insidan av alla toalettdörrar. När du scannar den nedan kommer du till ett anonymt formulär. Du väljer själv om du vill skriva vem du är och bara lägerledningen läser det du skrivit. Du behöver inte vara ensam med det som känns jobbigt.

svenskboule.se